

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

5. De ceteris miserijs mortalitatis asseclis, & de quiete omnium sensuum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

CAPVT QVINTVM.

De cæteris miserijs mortalitatis affectis; & de quiete omnium sensuum.

EX ijs, quæ de immortalitate Adami mortisque per peccatum consequentis necessitate diximus, facile conijci potest, quid de cæterarum miseriarum, quibus affligimur, absentia præsentiaque sentiendum sit. Eadem enim ferè est & cæterarum ratio. Non enim idcirco moriendi necessitas ab illo statu aberat, quia mors erat, sed quia miseria; quæ non decebat affligi hominem ante peccatum. Ex quo effectum est, ut quemadmodum lucta carnis & spiritus, & mors ipsa corporalis ab illa felicitatis patria exulabant; ita omnis omnino abesset miseria, qua undecunque, sive ex animo, sive ex sensibus, sive ex corpore, sive ex rebus externis irruente, cruciaretur invitus. Invitum enim quocunque sive magno, sive exiguo affligi malo, non est natura instituti hominis, sed pœna damnati. Sic enim condita est creatura rationalis, ut malum ejus non ex institutione Dei, sed ex sua voluntate penderet, ita videlicet, ut malum ejus quodcumque atque miseria solius peruersitatis esset supplicium; quatenus ita per justitiam perturbatus ordo, quem Deus primitus constituerat, faretur. *Creaturis præstantissimis, inquit Augustinus, hoc est, rationalibus spiritibus, hoc præstitit Deus, ut si nolint corrumpi, non possint, id est, si obedientiam conservaverint sub Domino Deo suo, ac sic incorruptibilibus pulchritudini ejus inhererent: si autem obedientiam conservare noluerint, quoniam volentes corrumpi puniuntur in peccatis, nolentes corrumpantur in penis.*

Ex ista igitur divini ordinis rectitudine factum est, ut nihil mali expellendum esset ex isto beatitudinis loco; sed solummodo arcendum, ne status illius integritatem & felicitatem irruendo violaret. Nec verò alia arcendis malis cura erat necessaria, quam ut in bona voluntate, hoc est, creatoris sui charitate perfleret. Si enim ad arcenda animi & corporis mala, quibus animale corpus potuisset affici, noluisse uti medijs quæ Deus instituerat, hoc ipsum non sine inordinata, & per hoc mala voluntate noluisse: atque ita justè sequentem ex illa inordinatione miseriam pateretur. Hinc est quod famem, sitim, senectutem, cæteraque corporis animalis incommoda nunquam ipse cibo, potu, lignoque vitæ tanquam cruciantia sensum suum mitigare fugareve debuisset: sed tantummodo, antequam cruciarent sensus suos, avertere. Quod Augustinus sapissimè significatum voluit, quando dixit in libris de Civitate Dei: *Alentur ergo alij que sumebant, ne animalia corpora molestia aliquod esuriendo, ac sitiendo sentirent: De ligno autem vitæ propterea gustabatur, ne mors eis undecunque subreperet, vel senectute confecta decursis temporum spatij interi-*

Arent. Et in eodem libro: *Corpus eius cibo ac potu egebat, ne fame afficeretur ac siti; & non immortalitate illa absoluta atque indissolubili, sed ligno vitæ à mortis necessitate prohibebatur, atque in inventuris florere tenebatur.* Et in libris de peccatorum merito & remissione: *Habebat & de lignorum fructibus refectorem contra defectum, & de ligno vitæ stabilitatem contra vœustatem.* Et contra Iulianum: *Habebat sustentaculum animali corpori necessarium, ne indigentia laderetur: De ligno autem vitæ, ne senectute perduceretur ad mortem.* Studiosè semper negativis illis phrasibus istud agens, ne quis unquam eum fame, aut siti, aut senectute affligi potuisse judicaret.

Quæ verò de morte, senectute, fame, ac siti, eadem omnino de cæteris corporis ægritudinibus ac molestijs ratio est. Hoc enim idem divinitus institutus ordo, eadem justitiæ norma postulat, ut non solum illis magnis, sed nec levissimis ullis incommodis invitus, nisi peccato præcedente, & committente, laderetur. De quibus corporis ægritudinibus Augustinus: *Ægritudinem ita nullam corpora illa patiuntur (post resurrectionem) sicut nec ista pati possunt, ante peccatum.* De alijs corporis corruptionibus atque molestijs: *Quid mirum, si corpus potuit ab omnipotente artifice tale fieri, ut nulla molestia, nulla indigentia cruciaret hominem ante peccatum, & nulla corruptione tabesceret?* De laboribus: *Nondum erat labor, ut adiumento indigeret.* De cæteris sive intrinsicis orientibus, sive extrinsecis irruentibus quibuscumque corporis malis: *Et ante lapsum quidem non utebatur (homo rebus) tolerandis; nec post lapsum utitur, nisi conversus.* Et alibi generalius: *Erat devitatio tranquillæ, quæ manente nullum omnino aliunde malum, quod contristaret, irrueret.* Et adhuc generalius alio in loco: *In quibus (bonis) prorsus nullum patiebatur malum.* Quam summam ab omnibus incommodis corporalibus immunitatem, quæ nullos externos sensus intrinsicus aut extrinsecus ulla ratione offendi aut perturbari lineret, strictim explicat adversus Iulianum: *Vbi absit, ut credamus aliquid fuisse, unde sensum nostrum sive intrinsicum, sive extrinsecum, aut dolor pungeret, aut labor fatigaret, aut pudor confunderet, aut ardor ureret, aut alger stringeret, aut horror offenderet.*

Ex quibus omnibus, quæ hæcenus diximus, manifestè liquet, admirabilem quandam fuisse in ista primæ felicitatis regione tranquillitatem hominis, & pacem. Vivebat enim in ea sicut volebat, quamdiu hoc volebat, quod præceperat Deus. Vivebat fruens Deo, ex quo bono erat bonus. Vivebat sine ulla egestate, ita semper sine mortis metu vivere habens in potestate. Cibus aderat, ne esuriret, potus,

Lib. 13. de Civit. Dei. c. 20.

Lib. 13. de Civit. Dei. c. 20.

Lib. 1. de pecc. merit. c. 3.

Lib. 4. cont. Iul. c. 14.

Lib. 1. de Resurrect. c. 11.

Lib. 2. de Genes. cont. Manich. c. 7.

Lib. 9. de Genes. ad litt.

Lib. 83. 99. c. 30.

Lib. 14. de Civit. c. 10.

Lib. de corrupt. & grat. c. 11.

5. cont. Iul. c. 5.

potus, ne sciret, lignum vite, ne illum sensu dissolveret. Nihil corruptionis in corpore, vel ex corpore ulla molestias ullis ejus sensibus ingerebat. Nullus intrinsecus morbus, nullus ictus metuebatur extrinsecus. Summa in carne sanitas, in sanitate juventutis amenitas, in omnibus sensibus quies, in anima tota tranquillitas. Sicut in paradiso nullus aestus aut frigus, sic in ejus habitatore nulla ex cupiditate vel timore accedebat bonæ voluntatis offensio, nulla retardatio, nullum impedimentum. Nihil omnino triste, nihil erat inaniter lætum: nihil boni, quod bona voluntas adesse optaret, aberat; nihil mali quod abesse desideraret, aderat. Gaudium verum perpetuabatur ex Deo, in quem flagrabat charitas, ex corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta. Inter se conjugum fida ex honesto amore societas, nullus inhians voluptatis ardor in animo, nullus concupiscentialis æstus in corpore, nullus pudor in fronte; ubi nec virum stimulat sua, nec alterius eum libido tentabat: concors mentis corporisque vigilia, mandati sine labore custodia. Non lassitudo fatigabat otiosum, non fomus premebat invitum. In tanta bonorum abundantia summa securitas, eam sine ulla omnino interpellatione duraturam, nisi eam ipse propriæ petulantia voluntatis abrumperet. Quidquid enim illi divinitus collatum fuerat, ab unico fortissimoque proprii arbitrij motu

A suspensum esse Deus voluit: ut quemadmodum ei ipse bonorum omnium autor fuerat, ita de divina benignitate & diaboli hostilitate securus, neminem malorum suorum autorem, nisi seipsum, timere vel potius accusare cogere. Nam neque sui ipsius timoribus esse poterat, ubi nihil ei vel ex seipso mali, præter ipsam liberam voluntatem, posset accidere. Quod si quis penitus fundamenta pernoscere desideret, quibus tota ista doctrina nititur, quam quinque precedentibus capitibus tradidimus de creatione primi hominis in charitate, in corporis & animi tranquillitate, sine molestia quorumcumque appetituum, sine laudis & excellentiæ, sine quarumlibet voluptatum; sine mortis aut mortalitatis miseria, sine laboris aut doloris afflictione: & cur istiusmodi commodis privari vel incommodis affligi, sub Dei omnipotentis justissima providentia, non potuerit ante peccatum; legat illos tres libros, quos de statu puræ naturæ ex D. Augustini mente contra gentium Pelagianorum, & multorum recentiorum Philosophiam scripsimus. Sed jam de arbitrij libertate, an & qualis in Adamo fuerit, & quo divinæ gratiæ adjutorio indigerit, paulo accuratius dicendum est. Nam præcipue istius ergo à nobis dicta sunt, quæcumque hætenus de interna hominis externaque tranquillitate, malorumque omnium vacuitate differimus.

CAPUT SEXTUM.

Adamus liberum habuit arbitrium. Quid liberum sibi velit.

ARBITRIUM igitur Adamo liberum fuisse datum, nulla omnino in Catholica doctrina dubitatio est. Tradit hoc sæpissime disertis verbis Augustinus: *Fecisti hominem, dedisti ei liberum in paradiso collocasti &c.* Et rursus: *Qui enim hominibus dedit liberum arbitrium, ut non servili necessitate, sed ingenua voluntate Deum colerent, dedit etiam Angelis.* Et in Enchiridio: *Sic enim munerans libero arbitrio, ut tamen regeret imperio, teneret exitio.* Quam doctrinam multis alijs in locis tam de Angelis, quam homine primo repetit, & Concilium Arausicanum in diversis Canonibus tanquam indubitatum tangit atque supponit.

Concilio 1. Augustinus: *Fecisti hominem, dedisti ei liberum in paradiso collocasti &c.* Et rursus: *Qui enim hominibus dedit liberum arbitrium, ut non servili necessitate, sed ingenua voluntate Deum colerent, dedit etiam Angelis.* Et in Enchiridio: *Sic enim munerans libero arbitrio, ut tamen regeret imperio, teneret exitio.* Quam doctrinam multis alijs in locis tam de Angelis, quam homine primo repetit, & Concilium Arausicanum in diversis Canonibus tanquam indubitatum tangit atque supponit.

Porro duo sunt, quæ tam Augustinus, quam Canones isti ex Augustini doctrina sumpti significata voluerunt. Vnum est, datam fuisse homini primo potentiam, seu facultatem illam, quam vulgò liberum arbitrium appellamus: sine cujus motu, hoc est, voluntate sive volitione nihil rectè aut perperam, ab homine aut Angelo, sive stante, sive jam lapsò, fieri potest: quodque, tam ante, quam post lapsum, tam in cælo, quam in inferis, cum creaturis rationalibus perseverat. Quo sensu dixit Augustinus: *Semper est autem in nobis voluntas libera, sed*

non semper est bona. Et hoc sensu Catholici adversus Manichæos asserere ac tueri solent, datum esse homini liberum arbitrium, ex quo peccata promanarunt. Sed adversus Pelagianos longè alius istarum phrasium sensus est. Alterum igitur est, datum fuisse homini primo in sua conditione certum quendam & laudabilem istius potentiam statum, quæ magis propriè & quasi antonomastice ab Augustino, & ipsa Ecclesiâ Catholica, *Libertas* dici solet: & ab eodem plerumque *vera libertas* nuncupatur, juxta illud Christi: *Si vos Filius liberaverit, tunc verè liberi eritis.* De ista enim libertate loquitur Augustinus, cum dicit: *Quis enim Deo natus, (primum hominem) nescit servam, & inculpabilem factum, & libero arbitrio, atque ad iustè vivendum potestate libera constitutum?* Vbi non urget generalem illam naturam liberi arbitrij, qualis & demonibus & hominibus per versis competit: sed illam specialem conditionem, de qua diximus. Quod maxime ex eo patet, quia libertatem illam jam peccato tum ibi tum alibi perditam docet: cum tamen facultas liberi arbitrij non sit perditæ. Vnde mox adjungit: *Sed nunc de illo agitur, quem semi-vivum latrones ibi reliquerunt &c.* Et luculentius alibi: *Arbitrium est, sed voluntatis tunc est verè liberum, cum vitij peccatisq; non ser-*